

Kaita tie

Pekka Ervastian puhe 1.1.1916 Helsingissä
(Artikkeliksi järjestetyt muistiinpanot)

Kaidasta tiestä puhutaan evankeliumeissa ja sanotaan, että se tie on leveä ja se portti laaja, joka kuolemaan vie, mutta se tie kaita ja se portti ahdas, joka elämään vie. Ja koska evankeliumit ennen muita ovat kristittyjen kirjoja, puhuu uskova kristittykin kaidasta tiestä ja elämän ahtaasta portista. Häneltä siis pitäisi meidän voida odottaa tarkempaa selitystä näiden käsitteiden merkityksestä. Mutta jos häneltä kysymme, mitä kaidalla tiellä tarkotetaan tulee hän alakuloisen vakavaksi ja sanoo: „kaita tie on uskoa, ihmisen täytyy omistaa oikea usko ja uskossaan elää. Mutta voi, tämä usko on vaikeata ja on tullut yhä harvinaisemmaksi. Ihmiset elävät maailmassa ja nauttivat elämästä ja sentähden meidän uskovaistenkin joukossa on niin vähän niitä, jotka kulkevat kaidalla tiellä.“

Uskovaisen kristityn selityksestä saamme täten sen vaikutelman, että kaidalla tiellä kulkeminen on surullinen, eikä ainoastaan surullinen, vaan vakava, vaikea ja miltei mahdoton asia.

Vaikka teosofeina olemme vapautuneet useammanlaatuisista ennakkoluuloista, on meihin kuitenkin jäänyt johonkin määrin tämä kristitty käsitys kaidasta tiestä. Teosofisen maailmankäsityksen mukaan ymmärrämme, että kaita tie on, mutta se tuntuu meistä väkinäiseltä: jos koettaisimme astua ahtaasta portista sisälle, yrittäisimme „yli voimiemme“; meidän tulisi pitää niin tarkka henkinen huoli joka silmänräpäyksestä, että eläisimme ainaisessa tuskassa ja pinnistyksessä. Ja ken sitä jaksaisi! Kuinka nyt lienee asian

laita?

Määritelmämme ensin teosofisen maailmankatsomuksen mukaan kaidan tien käsitettä. Ihmiskunta kokonaisuudessaan ja jokainen ihmisyksilö on kehityksen lain alainen. Kehitys kulkee edeltäkäsikin määrättyä suuntaa ja vie ihmiskuntaa varmasti vaikka hitaasti annettua päämäärää kohti. Jokainen yksilö kulkee täten jumalien viittoomaa tietä ja ollen ihminen hän voi kulkea sitä nopeammin tai hitaammin. Jos hän seuraa ihmiskunnan mukana, sanotaan hänen kulkevan lavealla tiellä, mutta jos hän tahtoo yksin pyrkiä nopeammin, on hänen astuttava kaitaa tietä pitkin ja „otettava taivas väkiryssä“.

Tästä määritelmästä jo ymmärrämme, ettei kaita tie itsessään ole mikään „surullinen asia“. Surullinen se voisi olla ainoastaan siinä tapauksessa, että kehityksen päämäärä olisi suru ja murhe. Mutta kaikki viisaat ovat yhtä mieltä siitä, että tämä maallinen elämä nykyisessä muodossaan on surua ja murhetta, pettymystä ja ikävää. Päämäärä olisi toisin sanoen nyt jo saavutettu eikä kehitys mitään voisi muuttaa, jos suru olisi elämän a ja o. Samat viisaat ovat kuitenkin luvanneet autuuden ja ikuisen onnen niille, jotka määräpäähän saapuvat, ja ovat itse todistaneet omaavansa tuon onnen ja rauhan. Kuinka siis kaita tie, toisin sanoen tie, joka vie onneen, olisi surun ja murheen synkkä tie? Näennäisesti ehkä, mutta ei olemukseltaan. Kaita tie on päinvastoin vapautus surusta – elämän tie on surun yli nousemista.

Kaidalla tiellä kulkeminen on vaivalloista, mutta eikö ihmisen elämä aina ole vaivalloista? Vaikeus ei ole kulkemisessa paljon vaikeampi on ihmiselämä ilman henkistä pohjaa, – vaan vaikeus on itse tien löytämisessä.

Luulemme helposti ja tulemme kirjoistakin siihen käsitykseen, että kaidalle tielle astuminen saattaa tapahtua koska tahansa, että voimme sanoa itsellemme: „nyt on

otollinen aika“ ja päättää: „nyt astumme kaidalle tielle“, tarkottaen sillä, että nyt muutamme elämämme. Ennen suosimme pieniä luonteenheikkouksiamme ja vikojamme, mutta nyt luovumme niistä eivätkä ne enää saa meitä vaivata. Mutta mitä tapahtuu, jos näin päätämme ja sen mukaan koetamme elää? Jonkun ajan kuluttua huomaamme, ettemme osaakaan elää uudella tavalla. Ja silloin luonnollisesti ajattelemme: „taisivat uskovaiset sittenkin olla oikeassa sanoessaan, että auttamattomasti olemme synnin orjia ja ettemme omin voimin kykene nousemaan. On teeskentelyä väittää, että voimme nousta pahuudestamme: olemme yhtä syntiset tänään kuin eilen. Onko meidän siis turvaututtava Jumalan armoon?“

Miten mahtaa olla tämän asian laita? Miksi tulimme näin synkkään lopputulokseen?

Syy on selvä: emme olleet löytäneet kaidan tien alkua, emme olleet käsittäneet, mitä kaita tie on. Sillä niin kauan kuin kaita tie tuntuu meistä väkinäiseltä, pakotetulta, ikävältä velvollisuudelta „Jumalaa kohtaan“, niin kauan emme sielussamme tiedä, mitä kaita tie on. Kaikki pyrkiminen on kyllä hyvää. Älkäämme heittäytykö siihen harhaluuloon, ettei maksaisi vaivaa yrittää. Tietäkäämme, ettei mikään yritys elämässä mene hukkaan, vaikka hyöty henkisestä pyrkimyksestä on aivan toinen kuin me luulimme. Henkisen – onnistumattoman – pyrkimyksen tuottama hyöty on siinä, että valmistumme sitä hetkeä varten, jolloin meille selviää, mitä kaita tie on.

Kuinka nyt osaamme löytää kaidan tien alkupään ja ymmärtää, mitä se on?

Itämaalaisessa kirjassa „Hiljaisuuden Ääni“, sanotaan: „Sinä et voi kulkea tiellä, ennenkuin itse olet tullut tuoksi Tieksi“ (sivu 18). Sinun täytyy itse tulla tieksi, jolla tahdot astua, sillä tie on elämää, ja tiellä ei voi kulkea kuin se, jossa

on elämä. Toisin sanoen: kaidan tien löydämme silloin, kun elämä sen meille näyttää.

Koska nyt tämä tapahtuu?

Jos luomme katseemme ihmisten sydämiin, näemme useimmissa itkuja ja väsymystä. Toiset itkevät omaa huonouttaan, epätäydellisyyttään, syntyisyyttään, jota sisimmissään eivät tunne rakastavansa, toisille elämän taakka käy raskaaksi. Kun tämä murheen ja väsymyksen tunne puhdistuu tietoisesta itsekkyydestä, kun se muuttuu jonkinlaiseksi tunteellisuudesta vapaaksi maailmansuruksi, jolla samalla on voimakas personallinen leima, silloin kaidan tien löytäminen on ovella.

Kun ihminen on tehnyt työtä aamusta iltaan tuntematta levon tunnetta; kun raskaat velvollisuudet häntä painavat ja hän uupuneena kysyy: „mikä on elämän arvo? Miksi kurja olen tänne syntynyt? Miksi ihmiskunta on olemassa?“; kun tämä sielun pohjasta nouseva kysymys ei riipu hetken tunteesta eikä mielikuvituksen harhailusta, vaan todella on kuin ihmissydämen alituinen avunhuuto, silloin välttämättä seuraa, että ihminen äkkiä herää ja näkee, mikä on elämä ja mikä on tie. On kuin peite vedettäisiin hänen silmiltään ja peitteen takaa hämmöittäisi elämä. Ihminen näkee, että todellinen elämä ei ole mikään taakka, että todellisuudessa ei ole mitään velvollisuuksia. Ihminen on vapaa, ilman velvollisuuksia. Kaikki se vaikeus ja synty, joka raskaana kuormana häntä painaa, ei olekaan olemassa. Elämä on vapaa.

Suuren herämyksen hetkellä näemme, että olemme itse ottaneet päällemme sen taakan, mikä meillä on, sen velvollisuuden, synnin ja pahan. Olemme itse itsemme kahlehtineet ja taakkamme on meille välttämätön, jotta oppisimme näkemään mitä elämä on. Ja kun me näemme mitä elämä on, kun se on kirkastunut meidän sisässämme, ymmärrämme samalla, mitä kaita tie on ja mistä ahtaasta

portista sille astutaan.

Nyt vasta meille selviää, että kaidalla tiellä kulkeminen on sitä, että pidämme katseemme kiinnitettynä siihen jumalalliseen elämään, joka sisässämme paistaa ja ilolla kannamme sitä taakkaa, jonka ennen syntymistämme olemme itsellemme valinneet. Lopulta täydellinen vapaus meitä odottaa, täydellinen vapautus kaikesta sisäisestä ja ulkonaisesta pakosta. Kaukana siitä, että kaidalla tiellä kulkeminen olisi pakotusta, se on taakan iloista ja vapaata kantamista.

Kaidalla tiellä kulkiessamme olemme vapaat itsekkäästä tahdosta. Jos tahdomme nauttia ja iloita, niin samalla tahdomme sitä surua ja tuskaa, joka seuraa iloa. Niin kauan kuin emme ole astuneet kaidalle tielle ja nähneet mitä elämä on, olemme kuin nuoret, joita maallinen ilo viehättää ja jotka uskovat, että ilo saattaa pysyä lakkaamatta; mutta kun olemme kaidan tien alkuun päässeet, tiedämme, että maallinen ilo ja suru kulkevat käsi kädessä ja että ainoa pysyväinen on ylimaallinen ilo, joka johtuu siitä tiedosta, että vapauden päivä kerran koittaa. Kuta iloisemmin siis kannamme elämän taakkaa, sitä parempi.

P. E.